

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12, 145/12 и 87/13), министерот за здравство донесе

У П А Т С Т В О
ЗА ПРАКТИКУВАЊЕ НА МЕДИЦИНА ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗИ ПРИ
ГОНОРЕЈА

Член 1

Со ова упатство се пропишува практикувањето на медицина заснована на докази при гонореја.

Член 2

Начинот на медицинското згрижување при гонореја е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

Член 3

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност на медицинското згрижување при гонореја по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на медицинското згрижување, при што од страна на докторот тоа соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

Член 4

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-9560/2
30 ноември 2013 година
Скопје

МИНИСТЕР
Никола Тодоров

ГОНОРЕЈА

МЗД Упатство
25.10.2011

- Основни правила
- Етиологија
- Епидемиологија
- Време на инкубација и симптоми
- Компликации
- Лабораториски испитувања
- Терапија
- Изнаоѓање на контактите и следење по третманот
- Поврзани докази
- Референци

ОСНОВНИ ПРАВИЛА

- Културата е основен дијагностички метод кој обезбедува одредување и на бактериската резистенција. Култура се прави ако пациентот има симптоми или анамнеза (познат партнер, секс помеѓу мажи) кои сугерираат гонореја, или гонорејата е докажана со примерок од урина.
- Демонстрацијата на гонококна нуклеинска киселина во првиот млаз урина е погодно за скрининг.
- Ceftriaxone е лек од избор заради зголементата резистенција на кинолони.

ЕТИОЛОГИЈА

- Предизвикувач е бактеријата *Neisseria gonorrhoeae* (gonococcus), грам-негативен диплокок.
- Се пренесува речиси секогаш само со сексуален контакт и се размножува во цилиндричниот епител на мукозните мембрани.

ЕПИДЕМИОЛОГИЈА

- Инциденцата на гонореја се разликува во различни земји, а исто така и резистенцијата на медикаменти.
- Продолжува ширењето на резистентните соеви на кинолони.
  - Ceftriaxone е терапија од избор наместо ciprofloxacin.
- Освен на гениталните органи, гонококната инфекција може да се јави во фаринксот или ректумот. Окуларната гонореја денес е ретка.

ИНКУБАЦИЈА И СИМПТОМИ

- Кај мажи, 2-5 дена по експозицијата.
- Кај жени, 1-2 недели по експозицијата.
- Симптомите се вообичаено благи или комплетно отсутни. Јасно видливи симптоми се појавуваат кај околу 60% од мажите и 30% од жените.

- Кај мажите симптомите се уретритис и жолтеникав уретрален секрет, а кај жените вагинален секрет, болка во текот на уринирање и болки во долниот дел на абдоменот.

КОМПЛИКАЦИИ

- Кај жените најсериозна компликација е пелвична инфламаторна болест (ПИБ), а кај мажите гонорејата може да предизвика епидидимитис.
- Ретки компликации на нетретирана гонореја се пустулозен дерматит и артрит.
- При анален сексуален контакт може да се јави проктит и проктоколит.

ЛАБОРАТОРИСКИ ИСПИТУВАЊА

- Наодот на бројни леукоцити и интрацелуларни диплококи во *размаската* од гноен секрет на предметно стакло (боена со метиленско синило или според Грам) ја сугерира дијагнозата на гонореја.
- *Културата* претставува базичен метод за поставување на дијагнозата и за одредување на антибиотската резистенција. Ова е иследување од прва линија ако пациентот има анамнеза која сугерира гонореја (познат партнер, секс помеѓу мажи) и/или има јасни симптоми, карактеристични за гонореја.
  - Примерокот се зема со дакронски брис од уретрата и цервиксот, а кога е неопходно и од фарингсот и ректумот. Примерокот се чува на +4 °C, ако чувањето е неопходно.
  - Се сади на специјална подлога. Негативен резултат се добива по неколку дена. Конечниот позитивен резултат и испитувањето на чувствителноста на гонококите на ceftriaxone се добиваат за еден до три дена.
- *Тест на амплификација на нуклеинските киселини на гонококите.*
  - Овој чувствителен тест се прави во специјални лаборатории и ја заменува културата, а се користи и за скрининг.
  - Првиот млаз на урината или примерок, земен со брис, се испитува со тестот на амплификација на нуклеинските киселини (ннд-**В**). Резултатот е готов истиот ден.
  - Истиот примерок може да се употреби за истовремено тестирање за гонореја и за инфекција со хламидија.

ТЕРАПИЈА

- Ако тестот на амплификација на нуклеинските киселини на гонококите е позитивен, би требало да се земе примерок за културелно испитување, со цел да се одреди осетливоста на антибиотици пред да се почне со антибиотскиот третман.

Неkomplицирана акутна инфекција

- Spectinomycin (ннд-**С**) 2 гр како еднократна доза и.м. се дава на пациенти кои се алергични на циклоспорини.

Комплицирана инфекција

- Ceftriaxone 1 гр еднократно и.м. 3-5 дена.

ИЗНООЃАЊЕ НА КОНТАКТИТЕ И СЛЕДЕЊЕ ПО ТЕРАПИЈАТА

- Особено внимание би требало да се обрне за изнаоѓање на контактите во заедницата. Ова треба да го прават централизирано специјалните СТИ амбуланти или другите експерти.
- За да се потврди комплетното излекување, се зема контролен примерок.

- Контролниот примерок за култура се зема една недела по спроведената терапија, а за изведување на тестот за амплификација на нуклеинските киселини, по 3 недели од завршувањето на третманот.

РЕФЕРЕНЦИ

1. Berglund T, Asikainen T, Grützmeier S, Rudén AK, Wretling B, Sandström E. The epidemiology of gonorrhoea among men who have sex with men in Stockholm, Sweden, 1990-2004. *Sex Transm Dis* 2007 Mar; 34(3):174-9. [PubMed](#)
2. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Update to CDC's sexually transmitted diseases treatment guidelines, 2006: fluoroquinolones no longer recommended for treatment of gonococcal infections. *MMWR Morb Mortal Wkly Rep* 2007 Apr 13; 56(14):332-6. [PubMed](#)

Authors: Timo Reunala, Article ID: ebm00254 (012.002), © 2012 Duodecim Medical Publications Ltd

1. **EBM Guidelines, 25.10.2011, <http://www.ebm-guidelines.com>**
2. **Упатството треба да се ажурира еднаш на 4 години.**
3. **Предвидено е следно ажурирање до октомври 2015 година.**